

KAPITOLA 4

Kabriolet ujížděl po vyvýšeném hřebenu, který tvoří páteř ostrova Terschelling, směrem na východ mezi poli stejně zelenými, jako jsem viděl v Irsku. Vítr zesílil. Počítal jsem větrné mlýny a farmy, ale ne ovečky. Těch bylo příliš mnoho, na pastvinách se jich bělaly tisíce jako beránci na obloze.

„Tak... čím se zabývá váš rodinný podnik?“ křikl jsem, abych přehlušil vítr.

Znovu váhala.

„Ocelí.“

Když jsem před deseti minutami pomáhal Liesel sbalit zavazadla, svlékla si průvodcovskou bundu s desítkami kapes na zip a odhalila paže stejně blede a dlouhé jako ty, které jsem s předstíraným zájmem sledoval na nahých mramorových sochách, když jsem ve dvanácti letech navštívil Louvre. Snažil jsem se nezírat.

Mával jsem rukama ve větru. Napadlo mě, že ostnaté dráty ohrazují pastviny, jako by to byly vzácné obrazy. Díval jsem se na všechno kromě Liesel, protože nejráději bych se zahleděl na jemnou křivku, v níž její hrdlo přecházelo k holým ramenům, a na prohlubeň pod její klíční kostí.

„Klepeš se jako ratlík,“ poznamenala. „Až přijedeme domů, připravím ti koupel.“

Připraví mi koupel? Poskládal jsem si, co jsem se zatím dozvěděl, a pak už jsem si byl svým odhadem celkem jistý. „Ocelárny Kraus.“

Nepopřela to. Kaštanové vlasy jí vlály ve větru.

„Víš, že jsem při stavbě potápěčské plošiny použil Krausovu ocel?“ snažil

jsem se překřičet vítr. „Hledal jsem materiál, který by na slaném vzduchu nezkorodoval. Takže ty jsi tahle Krausová!“

Pokrčila rameny, pak se usmála.

Teď už jsem se mohl dívat. Jak úžasná shoda okolností! Liesel mi vysvětlila, že vede rodinnou nadaci, a já jsem usoudil – správně –, že ročně rozdá na dobročinné účely více peněz, než bych já vydělal za několik životů. Mluvila o své práci, pak se odmlčela a odbočila na vedlejší silnici, která vedla do mírného svahu na malý kopeček, na jehož vrcholu jsme se ocitli celých dvanáct nebo patnáct metrů nad mořem. Na plochem ostrově jako Terschelling to znamenalo, že se nám otevřel široký výhled směrem na východ.

Uvažoval jsem, proč tu asi zastavila, ale pak jsem se podíval přes její rameno a čelist mi poklesla úžasem. „To se mi snad zdá!“

Dávalo to dokonalý smysl.

„Náš letní rodinný dům.“

V dále se nad dunami, které se táhly k Severnímu moři, zvedalo majestátní panské sídlo, jež v této krajině působilo jako Smaragdové město tyčící se nad makovým polem. Hlavní budova tvořila mohutné křídlo spojené dvěma dvoupatrovými průchody na východním a západním konci s centrální věží zdobenou menšími věžičkami a cimbuřím. Vypadala jako hrot šípu obklopený kamennou krajkou. Podobnou věž jsem viděl mnohokrát, starý maják postavený na výběžku pevniny ve tvaru písmen K R A U S – toto logo bylo vyraženo na každém kusu oceli, z níž jsme budovali potápěčskou plošinu.

Napočítal jsem sedm krbových komínů a nejméně dvanáct izolovaných přizemních domků, od nichž vedly dřevěné chodníky k hlavní budově, zasazených mezi dunami jako satelity kolem mateřské lodi.

„Löwenherz,“ řekla tiše.

Umím německy čelkem slušně. „Lví srdce?“

Přikývla. Sledoval jsem pohledem dlouhé kamenné molo až k doku, kde jsem spatřil motorový člun, který obsluhoval tři jachty kotvící dál od pobřeží.

Liesel si sundala sluneční brýle a otočila se ke mně. „Chtěla bych ti něco říct a na něco se zeptat.“

Než začala, aktivovala výstražné blinkry a ukázala na přepychové sídlo. „Máš co do činění s tímhle. Musím o tom promluvit otevřeně, protože jsem už dost stará, abych chápala, že moje rodinné bohatství umí ledasco zničit. Polovina mužů, s nimiž se setkám, při spatření tohoto domu nebo mého mnichovského bytu prostě uteče, protože si uvědomí, že nikdy nebudou mít tolik peněz co já. Druhá polovina si pomyslí, že vyhráli v loterii, a já je vykopnu, protože nesnáším vyžírky a namyšlené frajírky, kteří ve dvě v noci zvoní do kuchyně a chtějí sendvič. A to mluvím o těch slušnějších Němcích. K jaké sortě mužů patříš ty?“

Tohle není otázka, jakou slyšíváte na prvním rande, a já nejsem z těch, kdo mohou odpověď na ni pohotově vysypat z rukávu. K jaké sortě mužů patříš? Můj otec byl státní zaměstnanec, pracoval jako analytik pro námořní rozvědku, matka učila na univerzitě biologii. Naše rodina četla knihy, navštěvovala koncerty a o letních prázdninách jsme kempovali v horách nebo u moře. Jezdil jsem dvanáct let starým peugeotem s potrhaným čalouněním. Nevlastnil jsem žádné letní sídlo a neznal jsem nikoho, kdo by si svůj dům, letní nebo zimní, pojmenoval.

Řekl jsem jí to a zeptal jsem se: „Diskvalifikuje mě chudoba?“

Nezaváhala ani vteřinu. „Ne, pokud mě nediskvalifikuje bohatství.“

Uchopil jsem imaginární tužku a na levé dlani jsem začal řešit matematickou úlohu. „Možná se mýlím,“ řekl jsem nakonec a zvedl oči od rukou. „Ale pokud polovina mužů, s kterými se seznámíš, uteče a druhou polovinu vyhodíš, dělá to celkem sto procent. Z toho plyne, že ve tvém životě není momentálně žádný muž.“

Mé naděje stoupaly k nebi.

„Bratr je čím dál nervóznější, že zemřu jako stará panna, jestli se ptáš na tohle. To vysvětluje jeho přítele z Vídně. Pochází z rodiny, které patří společnost Bayer Pharmaceuticals. Tu firmu asi znáš. Vyrábí aspirin. Jejich letní dům je větší než Löwenherz a říkají mu chalupa.“ Obrátila oči v sloup. „Je tu ještě jedna věc,“ dodala.

Čekal jsem.

„Můj otec vedl ocelárny i za války. Koncem čtyřicátých let proběhly

v Německu soudy se všemi majiteli továren a mnozí skončili ve vězení za zneužívání otrocké práce. Otto Kraus ne, protože mnoha lidem zachránil život. Podobně jako nějaký Schindler. Přihlásilo se deset svědků, kteří se za něj zaručili. Podepsali místopřísežné prohlášení a otec nebyl nikdy souzen za válečné zločiny. Byl však členem nacistické strany. Někteří lidé, někteří muži, s nimiž jsem se seznámila, se přes to nedokážou přenést. Myslím, že bys to měl vědět.“

Příběh jejího otce jsem víceméně znal a vzpomněl jsem si na něj ve chvíli, kdy jsem zjistil, z jaké rodiny Liesel pochází. Před několika lety proběhla Paříží vlna protestů a lidé i firmy bojkotovali výrobky německých továren, které profitovaly z dodávek Třetí říši. Cílem akce bylo donutit tyto společnosti k přehodnocení činnosti za války, ke zveřejnění účetních výkazů z té doby, k omluvě a – v případě prokazatelných nároků – k vyplacení odškodného za nucené práce oprávněným osobám. Ta nejzvučnější jména člověk nezapomněl: Krupp, Siemens a dceřiné podniky IG Farben, mezi nimiž byla i firma Bayer, která se po porážce Německa rozdělila. A mluvílo se i o Krausových ocelárnách, což se mě osobně dotýkalo, protože jejich nosníky a traverzy jsme objednávali pro naši potápěčskou plošinu.

„Chápeš?“ naléhala Liesel. „Můj otec nosil na klopě svastiku.“

Jak jsem mohl chápat? Můj otec za okupace bojoval ve francouzském hnutí odporu. Já jsem se narodil v roce 1950 a samozřejmě jsem si válku pamatovat nemohl, i když jsem si díky nespočetným historikům, které jsem doma vyslechl, dokázal živě představit, jak tehdejší režim vypadal. Takže ne, nechápal jsem Liesel ani německý pohled na tyto záležitosti. Když jsem se jako dítě ptal táty, co v těch letech dělal, jeho odpovědi mě naplňovaly hrdostí. Když se na totéž ptala Liesel, dozvěděla se o místopřísežných prohlášeních a o důkazech nevinu. Spolu s honosným domem mezi dunami zdědila i těžké břímě.

„Je mi s tebou dobře,“ řekla mi. „A ty ses do mě zakoukal už včera, když jsem byla jen obyčejnou průvodkyní. A líbila jsem se ti i dnes na mělčinách a ve městě, vid?“

Byla to pravda.

„No dobře.“ Bodla palcem k letnímu sídlu za zády. „Takže bych se ti mohla líbit i s tímhle. Musím se však ujistit, že jsi schopen se vyrovnat s minulostí

mé rodiny. Můj otec si potřásl rukou s Adolfem Hitlerem. Když se se mnou procházel po pláži nebo ve městě, držel mě za ruku. Před chvílí v restauraci jsi mi tu ruku stiskl ty.“ Zapřela se do opěradla, jako kdyby valila do kopce těžký balvan a počítala s tím, že jí vyklouzne a rozdrtí ji. „To je všechno. Víc démonů nemám. Je mi třicet. Narodila jsem se v osmačtyřicátém, tři roky po válce, a někdy mám pocit, že musím prchat před svou vlastní nacistickou minulostí. To není fér.“

Nebylo.

„Nejsem německý průmyslník,“ upozornil jsem ji.

„Díky bohu.“

„Tvého bratra to nepotěší.“

„Ale potěší. Určitě. Pracuješ na Lutine. Tím trumfneš všechno.“

Jachty se stoupajícím přílivem napínaly lana. Dál na moři nafukoval vítr plachty a pod potápěčskou plošinou čekala ztracená loď na odkrytí svých tajemství. A nad tím vším se rozprostírala široká obloha. Nejen nad Terschellingem, ale i nad Lieseliným břemenem a její krásou, nad poctivou prací pro mou mladou firmu a nad vzpomínkami na válku, které nelze vymazat.

„Mám jednu otázku,“ řekl jsem.

Otočila se ke mně a všiml jsem si, že má zarudlé oči.

„Vím, že dnes večer to bude jenom hra. Ale budu tě muset políbit?“